GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḐI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șĕse lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șĕse lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicar

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 265. Mercurĭ, 26 Noemvre (8 Decemvre). 1886.

Brașovŭ, 25 Novembre 1886.

Maghiarisare și ér maghiarisare. Din maghiarisare nu mai eșimŭ; când ne sculămŭ și când ne culcămŭ numai de maghiarisare dămŭ.

In tóte diminețile, după ce deschidemŭ ochii ne facemŭ cruce și mulțămimŭ lui Dumneḑeu, că amŭ rĕmasŭ încă totŭ așa, cum ne-a lăsatŭ, cu limba și cu simțĕmintele ce le-amŭ suptŭ la peptulŭ mamei nóstre; ne facemŭ cruce și mulțămimŭ cerului, că încă nu suntemŭ maghiarisațĭ.

Nu scimŭ însé décă și copiii noștri s'arŭ mai puté bucura de acéstă mângăiere când șĭ-ar ajunge scopulŭ Escelența Sa ministrulŭ de culte și instrucțiune publică, care, după ce a pusŭ temelia maghiarisărei scólelorŭ poporale prin legea dela 1879 și prin ordonanțele sale din ultimii șĕse anĭ, are de gândŭ acuma a maghiarisa și grădinile de copii, așa numite froebeliane, ce se înființéză în țéră icĭ și colo de către Nemaghiarĭ.

Nu-i destulŭ că copiii nemaghiarĭ dela 7 anĭ încolo suntŭ torturațĭ în scólele poporale cu studiulŭ limbei maghiare, acum mai cere ministrulŭ, ca și copiii dela 3—6 anĭ, carĭ vorŭ cerceta grădinele froebeliane, sĕ fiă întrodușĭ în vorbirea limbei maghiare. Mergêndŭ înainte pe calea acésta, vomŭ ajunge încă așa departe, ca sĕ ni se impună crescerea copiilorŭ nemaghiarĭ numai cu doice maghiare, ca sĕ-i învețe unguresce dela 1—3 anĭ, analogŭ prescrierei celei mai nouĕ, după care tóte institutórele în grădinele froebeliane trebue sĕ cunóscă limba maghiară, ca sĕ o pótă aplica copilașilorŭ dela 3—6 anĭ.

Lucrulŭ, deși pare a fi de necreḑutŭ, se petrece în realitate astfelŭ. Étă ce cetimŭ în privința acésta în numĕrulŭ de Sâmbătă alŭ fóiei naționale săsescĭ din Sibiiu, „Siebenbürg. deutsches Tageblatt:“

»Introducerea limbei maghiare ca obiectŭ de instrucțiune obligatŭ la tóte scólele poporale nemaghiare din Ungaria prin art. de lege XVIII din anulŭ 1879 a fostŭ o aspră mĕsură pentru naționalitățile nemaghiare. Ea a fostŭ și mai multŭ înăsprită prin draconica ordinațiune de esecutare a ministrului r. ung. de instrucțiune, care în contra spiritului legii a ridicatŭ limba maghiară la rangulŭ unei a doua limbĭ de instrucțiune prin planulŭ órelorŭ prescrise și prin metodă. Dér ne-amŭ supusŭ legii și chiar ordinațiunei ministrului, dupăce tóte contra-representațiunile întemeiate pe dreptŭ, pe lege și umanitate aflaseră în Budapesta urechĭ surde. Venì apoi vênătórea cu „învĕțătorii auxiliarĭ« maghiarĭ cu tóte agitațiunile și împotrivirile ce i-au urmatŭ. Chiar învĕțătorii poporalĭ neobligațĭ după lege au fostŭ mânațĭ la cursurile limbei maghiare, amenințațĭ fiindŭ cu destituirea; învĕțătorii, scólele și autoritățile scolare au fostŭ chinuite; rugăciunĭ și gravamine n'au ajutatŭ nimicŭ și nicĭ acum nu s'a pusŭ capĕtŭ nedemnului spectaculŭ. Incă nu s'au liniștitŭ spiritele de ultima lovitură, și étă că unŭ nou periculŭ pentru naționalitățĭ se ridică.

In ședința dela 19 Noemvre n. a comisiunei administrative a comitatului Bistrița-Năsĕudŭ, fișpanulŭ Banffy, care a presidatŭ adunarea, puse de se cetì unŭ rescriptŭ alŭ ministrului ungurescŭ de culte și instrucțiune sub Nr. 39,631, care între altele ḑice din cuvêntŭ în cuvêntŭ:

„Asilurĭ (grădinĭ de copii) potŭ înființa confesiunile sĕu comunele fără sĕ cĕră o deosebită permisiune, décă ele decidŭ mai 'nainte regulamentarŭ înființarea lorŭ, îngrijescŭ de purtarea cheltuelilorŭ, întocmescŭ asilulŭ fără defecte și lipsurĭ la unŭ locŭ potrivitŭ și sănĕtosŭ și décă inspectorulŭ scolarŭ r. șĭ-a câștigatŭ convingere despre acésta. In asilurĭ (grădinĭ de copii) se potŭ instala *numai* astfelŭ de institutóre, care au primitŭ o instruire regulamentară în Ungaria în institutulŭ pentru instructóre de asilurĭ (grădinĭ de copii) alŭ reuniunei țĕrii pentru asilurĭ de copii, séu alŭ reuniunei froebeliane a femeilorŭ, sĕu care posedŭ o diplomă obținută în străinătate și nostrificată aci; *cunoscința limbei unguresci se pretinde dela acestea necondiționată. In fiăcare astfelŭ de institutŭ, unde poporațiunea nu e de limbă maghiară, trebue pe temeiulŭ art. de lege XVIII din anulŭ 1879 sĕ se céră, ca mititeii sĕ fiă întroduși și în vorbirea limbei unguresci“.*

Partea acésta din urmă a ordinațiunei ministeriale e atâtŭ de surprindĕtóre, ḑice »Sieb. Deutsches Tageblatt«, încâtŭ nu ne pare cu totulŭ neîntemeiată întrebarea, că óre acéstă caracteristică ordinațiune e orĭ nu autentică. Dér ordinațiunea a publicat'o fóia guvernamentală »Kolozsvary Közlöny,“ Nr. 269 dela 24 Noemvre n. c., și încă într'o formă care nu mai lăsă nicĭ o îndoială despre autenticitatea ei.

Acestŭ rescriptŭ nu însemnéză nimicŭ mai multŭ nicĭ mai puținŭ decâtŭ *maghiarisarea asilurilorŭ și grădinilorŭ de copii. . . .“*

Fóia germană Sibiiană se încércă a dovedi cu argumente destulŭ de puternice, că ordonanțele ministrului Trefort nu corĕspundŭ spiritului legilorŭ și că și mĕsura din urmă pórta pe frunte-i timbrulŭ ilegalității.

Zadărnică silință. Par'că Trefort nu ar ignora cu intențiune dispozițiunile acelea ale legilorŭ, carĭ se potŭ interpreta în favórea Nemaghiarilorŭ!

Câtŭ pentru „spiritulŭ legilorŭ,“ legislatorii ungurĭ suntŭ de firma credință, că acesta trebue sĕ fiă identicŭ cu nisuințele și aspirațiunile lorŭ și aceste — scimŭ fórte bine cu toții — au în vedere maghiarisarea și érășĭ maghiarisarea de susŭ până josŭ și de josŭ până susŭ.

A apela dér la spiritulŭ legilorŭ este aḑĭ vreme pierdută, chiar și pentru compatrioții Sașĭ carĭ s'au înșelatŭ a crede la începutŭ că aceste legĭ vorŭ oferì scutŭ naționalității lorŭ.

De arŭ fi câtŭ de bune legile unui statŭ, efectulŭ lorŭ depinde totuși numai dela aceia, carĭ suntŭ chiămațĭ a le păzi și esecuta. Cum ar puté însĕ Ungurii de aḑĭ esecuta legea de naționalitate în oposițiune cu spiritulŭ ce-i conduce în activitatea lorŭ publică?

„N'a fostŭ destulŭ cu mĕsurile de maghia-„risare luate până acuma, mai trebuia sĕ fiă su-„pușĭ esperimentelorŭ de maghiarisare și nevinovații copilașĭ?“

Astfelŭ întrébă „Sieb. d. Tageblatt“.

Rĕspunsulŭ arŭ trebui sĕ lŭ céră dela acei „politicĭ“ ardelenĭ, carĭ au manevratŭ atâtŭ de dibaciu și cu atâta precauțiune, încâtŭ lucrurile au putută ajunge așa departe în vechiulŭ principatŭ alŭ Transilvaniei!

Unŭ nou proiectŭ alŭ lui Stanley.

Stanley, renumitulŭ esploratorŭ, se gândesce la o nouă aventură asemenea celei pe care a întreprins'o în Africa pentru a găsi pe Livingstone.

Se scie că Stanley a plecatŭ în Statele-Unite, dér mai nainte d'a se îmbarca, a declaratŭ că e gata sĕ se întórcă, la unŭ semnŭ alŭ guvernului englesŭ, pentru a se duce sĕ scape pe Emin bey, guvernatorulŭ provinciélorŭ ecuatoriale ale Egipetului, care nu póte sĕ se mai întórcă în valea Nilului, de când Sudanulŭ a rĕmasŭ în mânile partisanilorŭ Mahdiului.

De multŭ se creḑuse că Emin bey fusese încongiuratŭ de insurgențĭ sudanesĭ și că murise. Unŭ călĕtorŭ germanŭ, doctorulŭ Junker, s'a asiguratŭ însĕ de contrarulŭ, și s'au primitŭ chiar dela Emin bey scirĭ directe, carĭ nu mai lasă nicĭ o îndoială.

Este vorba acum de scăparea lui; dér deși esploratorĭ ca Schweinfurth și Joseph Thompson declară că lucrulŭ este cu totulŭ practicabilŭ, guvernulŭ englesŭ, puținŭ rĕspunḑĕtorŭ de totŭ ce s'a petrecutŭ și se petrece în Sudanŭ, esitéză, după cum atâtŭ timpŭ a esitatŭ și încă cu resultate atâtŭ de funeste în casulŭ nenorocitului Gordonŭ.

Astăḑĭ, Stanley se oferă pentru acéstă întreprindere. Elŭ se va pune în capulŭ unei espedițiunĭ nemilitare, care va pleca din Africa orientală în Uganda, și se va încerca sĕ obțină trecerea prin acéstă țéră, alŭ cărei suveranŭ actualŭ este fiulŭ fostului rege Mtesa, fórte amicŭ cu Stanley.

Espedițiunea va ține 12 până la 18 lunĭ. Stanley a autorisatŭ pe amiculŭ sĕu, d. Hutton, președintele camerei de comerciu din Manchester, sĕ supuiă devisulŭ sĕu de cheltuelĭ guvernului englesŭ.

Stanley nu va cere, în ceea ce-lŭ privesce pe elŭ, nicĭ o remunerațiune, și declară că descarcă mai dinainte pe miniștrii reginei Victoria de orĭce rĕspundere pentru nenorocirile, carĭ ar putea sĕ i se întêmple în cursulŭ acestei aventure.

Lordul Iddesleigh, ministrulŭ afacerilorŭ străine, se ocupă acum cu acéstă propunere.

SCIRILE ḐILEI.

Din *Petersburg* se scrie către »N. W. Tgblt», că în circulŭ Ciniselli de acolo a fostŭ la 27 Noemvre o *demonstrațiune politică anti austro-ungară.* Intre altele se produce de câtva timpŭ și o capelă de țiganĭ unguresci. Când acésta apărŭ în ḑiua amintită în circŭ și începŭ sĕ concerteze, deodată ca la comandă rĕsunară din tóte părțile strigăte, șuerăturĭ, bătăi din picióre. Musicanții încetară cu cântarea și se uitau încremenițĭ înprejurŭ. După câteva minute se potoli furtuna și capela începŭ sĕ cânte din nou, și anume unŭ ceardașŭ. Tunete isbucniră în circŭ și strigăte: „Afară cu . . . unguresci!« — »Josŭ cu . . . austriacĭ!“ — „La o parte cu . . .!“ ș. a. Musicanții se retraseră. La demonstrațiune au luatŭ parte și persóne de clasele mai bune și funcționarii polițienescĭ de față, carĭ dealtmintrelea nu suferŭ nicĭ cea mai mică turburare a liniștei, au lăsatŭ sĕ se facă demonstrațiunea. — Semnele timpului!

—x—

»Temps« anunță din Roma, că *Papa* a notificatŭ intențiunea de a *părăsi* Vaticanulŭ față cu atitudinea guvernului italianŭ. Acéstă notă s'a adresatŭ însĕ numai Austriei, Spaniei, Portugaliei și Bavariei. Se ḑice că Papa a fostŭ încunjuratŭ la acestŭ demersŭ de către nisce guverne, care n'au interese catolice.

—x—

Patriarchulŭ ecumenicŭ din Constantinopolŭ *Ioachim IV* își dase demisiunea din demnitatea sa, fiindŭ bolnavŭ Sinodulŭ și consiliulŭ naționalŭ mixtŭ a hotărîtŭ sĕ nu priméscă demisiunea. ci sĕ dea patriarhului ca ajutorŭ unŭ vicarŭ. O deputațiune se duse la ministrulŭ justiției Dșevdet-pașa, ca sĕ încunosciințeze guvernulŭ despre decisiunea acésta și sĕ obțină împuternicirea d'a alege unŭ vicarŭ.

—x—

Se scie, că comisiunea austro-română pentru delimitarea granițelorŭ n'a putută s'ajungă la o înțelegere. Delegații românĭ s'au întorsŭ la Bucurescĭ ca sĕ ia instrucțiunĭ nouĕ, ḑice „Resboiulŭ“.

—x—

Din *Sofia* se scrie către «Armeeblatt« din Viena „Guvernulŭ bulgarŭ, care comandase cu lunĭ înainte în Germania materialŭ de artileriă, aștéptă acum sĕ se încuvințeze trecerea prin Austro-Ungaria. Suntŭ comandate: 1) La Krupp 3 baterii de munte de câte 8 tunurĭ cu rechisite cu totŭ; 2) 50 tunurĭ de câmpŭ de 8 și 9 centimetri; 3) 30,000 chilograme prafŭ la fabrica de prafŭ Rottweil din Hamburg; 4) 500,000 cartușe pentru puscĭ Berdau la Lorentz în Karlsruhe; 5) 10,000 granate la Gruson în Buckau (Magdeburg). Acestŭ transportŭ a ajunsŭ în Viena și aștéptă acum sĕ fiă transportatŭ mai departe.“

—x—

Redactorulŭ fóiei »Neusalzer Zeitung,“ Stefanŭ *Keller*, a fostŭ acusatŭ de locuitorulŭ din *Neoplanta* Augustŭ Zahnbauer pentru calomniă și vătămare de onóre. In Nr. 6 din 6 Februariu a. c. se scrisese în ḑiarŭ sub titlulŭ „Agitațiune in Neoplanta“, că unŭ órecare »corespondentŭ face larmă și înșélă, ca sĕ-șĭ priméscă plata Iudei.“ Zahnbauer s'a simțitŭ vătămatŭ. Tribunalulŭ din Pesta, la cererea apĕrătorului Polonyi, hotărî sistarea procesului, deórece acusarea a venitŭ prea târḑiu. Acusatorulŭ fù condamnatŭ la 473 fl. cheltuelĭ de judecată. Advocatulŭ sĕu Komjathy a anunțatŭ nulitate.

—x—

Teatrulŭ ungurescŭ din *Nedtra* a făcutŭ fiasco. Directorulŭ Karl *Bacs* a declaratŭ membrilorŭ trupei, că nu mai póte conduce direcțiunea din causa slabei visitărĭ a teatrului. Societatea își mai încércă singură norocul. Esistă temere, că în celŭ mai apropiatŭ sesonŭ va rĕmânea teatrulŭ golŭ.

—x—

Academia ortodoxă pentru literatură, retorică şi musică bisericéscă a alumnilorŭ seminariali din *Cernăuţi* s'a constituitŭ pentru anulŭ 1886/87 în şedinţa ordinară din 11/23 Noemvre a. c. precum urméză: Presid. »Academiei«: Traianŭ Putici, alumn. sem. an. IV. Secretariu de esterne: Ioanŭ Dorofteiŭ, alumn. sem. an. III. Secretariu de interne: Victorŭ Zaharoschi alumn. sem. an. II. Secţiunea literară: Presid. alŭ secţiunei şi vicepresid. I. alŭ »Academiei«: Nicolau St. Popŭ alumn. sem. an. III. Bibiotecarŭ: G. Mihăescu. alumn. sem. an. III. Controlorŭ: E. Semaca, alumn. sem. an. III. Secţiunea musicală: Presid. alŭ secţiunei şi vicepresid. II. alŭ „Academiei„: Lazarŭ Grigorovici, stud. teolog. an. III. Casariu: N. Mihalciucŭ, alumn. sem. an. II. Rênduitorŭ: E. Vasilovschi, alumn. sem. an. I. Comisiunea revedĕtóre Christ. Iliuţŭ, alumn. sem. an. III. Dimitrie Zopa. alumn sem. an. II. Teodorŭ Petruc, alumn. sem. an. I.

—x—

Ni se scrie din *Reghinulŭ săsescŭ* cu data 4 Decemvre n. următórele: »In comuna *Fărăgău* de lângă Reghinŭ, servitórea proprietarului Dem. Popŭ a născutŭ în sĕptĕmâna acésta unŭ copilŭ şi ca sĕ nu afle nimenea şi-a ascunsŭ copilulŭ în buruenĭ după nisce paiă. Stăpânu-sĕu însĕ observase mai de multŭ posiţia servitórei şi vĕdĕndu-o în diminéţa după nascere uşurată, a luat'o de scurtŭ şi a mărturisitŭ servitórea faptulŭ, ḑicĕndŭ că l'a ascunsŭ copilulŭ fiindŭ născutŭ mortŭ. S'a făcutŭ arătare locului competentŭ şi servitórea, care e de vr'o 17 anĭ, fù arestată.«

—x—

Felulŭ de fabricare a bancnotelorŭ, despre care amŭ comunicatŭ în ḑilele trecute, se cultivă multŭ în *Pesta*. Atâtŭ la posta principală, câtŭ şi la cassa centrală a statului s'au descoperitŭ bancnote tăiate.

—x—

„Pester Lloyd“ comunică, că d-şóra *Bârsescu*, tînĕra eroină a Burgteatrului din Viena, are de gândŭ sĕ jóce câteva serĭ pe scena teatrului germanŭ din Pesta.

—x—

Camera din *Pesta* a suspendatŭ, la cererea tribunalului, dreptulŭ de imunitate asupra deputaţilorŭ: Emil *Szemenecz*, care în 15 Martie 1884 la adunarea poporală din Czegled a ameninţatŭ pe oratorĭ şi a aruncatŭ în ei cu ouĕ; Iuliu *Györffy*, care la 12 Septemvre 1885 s'a duelatŭ cu Arpad Miko.

—x—

Unŭ *fenomenŭ* s'a observatŭ de observatoriulŭ din *Calocea* la 28 Noemvre. Pe partea sudostică a discului sórelui s'a vĕḑutŭ o rară perturbaţiune. Flacăra isbucnită s'a ridicatŭ până la o înălţime de 22,000 milurĭ. Acum s'a desfăcutŭ flacăra de corpulŭ sórelui şi plutesce in formă de norŭ deasupra discului sorelui.

—x—

Principesa Pignatelli de Cerchiara, o artistă cu renume, sora principesei Potocka din Parisŭ şi aliata tuturorŭ familielorŭ Pignatelli din Italia (Monte-Leone, Cerchiara şi Belmonte) se află în *Bucuresci*. Principesa Pignatelli a debutatŭ pe scena Teatrului Bossel, Duminică 23 Noemvrie.

—x—

»Pol. Corr.“ e autorisată de ambasada sêrbéscă, a desminţi scirea despre *atentatulŭ* plănuitŭ contra regelui *Milanŭ*.

—x—

Zale şi ţimbale bate „Ellenzek“ în lauda învĕţătorului scólei elementare de statŭ din *Entradam*, comit. Bistriţa-Năsĕudŭ, Szathmary Jakab. Entradamulŭ e o comună curatŭ jidovéscă aprópe de Năsĕudŭ. Locuitorii mai în etate vorbescŭ nemţesce şi românesce, dér nicĭ o vorbă unguréscă. Copii însĕ cercetéză scóla de statŭ şi vorbescŭ deja cunulŭ cu altulŭ unguresce. „Ellenzek“ doresce, „ca fiăcare învĕţătorŭ sĕ fiă unŭ astfelŭ de anteluptătorŭ alŭ Kulturegyletului, ca Szathmary Jakab, pe carelŭ conduce acea nobilă ambiţiune, ca după decursulŭ unei generaţiunĭ sĕ predea statului şi naţiunei ungurescĭ o comună curatŭ maghiară.« — O nouă mărturisire, că Kulturegyletulŭ urmăresce tendinţa de maghiarisare. Câtŭ pentru jidovĭ: iĭ dăruimŭ pe toţĭ.

—x—

Tóte *ḑiarele din Grecia* suntŭ oprite de censura turcéscă a intra în Turcia. Ambasadorulŭ grecescŭ Konduriotis a cerutŭ lămurirĭ.

—x—

In luna Octomvre s'au născutŭ în *Pesta* 1310 copii şi au muritŭ 1855 persóne, afară de soldaţĭ. In cele ḑece lunĭ dintêiu ale anului au fostŭ 11.918 nascerĭ şi 14,104 casurĭ de mórte. Dintre copii, 415 au fostŭ aflaţĭ.

—x—

A eşitŭ de sub tiparŭ şi se află de vênḑare la librăria Socec 7. Calea Victoriei din Bucurescĭ, cu preţulŭ de 3 lei esemplarulŭ: „*Amenagiamentulŭ* pădurei Morunglavulŭ“ din judeţulŭ Romanaţĭ în România, pădure de stejarŭ de 2602H. A. 6616 m. p., tratată prin metoda »însĕmênţării naturale.« Anexatŭ: planulŭ topograficŭ.

—x—

Joi séra se va juca la *teatrulŭ germanŭ* »Othello, der Mohr von Venedig.« Rolulŭ lui »Othello“ ilŭ jócă tragedianulŭ *Morrisson*.

Salnicŭ, la 2 Decemvre 1886.

Domnule Redactorŭ! In 30 Noemvre a. c. s'a întêmplatŭ alegerea de notarŭ în cerculŭ Bobota-Zalnocŭ-Dumuslău.

Desŭ de diminéţă erau adunaţĭ alegĕtorii din comunele amintite la loculŭ de alegere, adecă la casa comunală în Bobota, asteptândŭ sosirea pretorelui.

Concurenţĭ la acestŭ postŭ au fostŭ mai mulţĭ, între carĭ 4 Românĭ şi pre atâţia Ungurĭ şi Jidanĭ.

Cerculŭ acesta fiindŭ curatŭ românescŭ, ne aşteptamŭ cu totŭ dreptulŭ, că ne va fi datŭ sĕ alegemŭ unŭ notarŭ de Românŭ. Preoţii şi învĕţătorii, inteligenţa şi poporulŭ cu toţii eramŭ uniţĭ în cugetŭ ca sĕ ne dămŭ voturile tênĕrului de bună speranţă Ioanŭ Buteanu, de cumva se va întêmpla sĕ fiă candidatŭ, éră décă nu atuncĭ sĕ votămŭ pentru orĭ-care Românŭ, care va fi candidatŭ. Dér Românulŭ propune şi pretorele dispune.

Sĕ scie cumcă în anulŭ acesta s'a schimbatŭ legea în privinţa candidaturii, luându-se acestŭ dreptŭ dela representanţa comunală şi dându-se pretorelui.

Acesta se sciŭ folosi atâtŭ de bine de acésta împuternicire dată prin lege de a candida elŭ, încâtŭ pentru unŭ cercŭ notarialŭ curatŭ românŭ candidă pe trei Ungurĭ: *Eltetö, Edar şi Szikszai*, lăsândŭ cu totulŭ neconsideraţĭ pe concurenţii românĭ: Ioanŭ Buteanu, Gavrilŭ Vandiciu, Duma şi Bozintanŭ.

Sĕ fi vĕḑutŭ feţele triste şi pline de surprindere ale tuturorŭ Românilorŭ! Muţĭ privéu unulŭ la altulŭ compătimindu-se reciprocŭ la câtă batjocură a ajunsŭ astăḑĭ Românulŭ în vechia sa patriă, sĕ nu-şĭ pótă elŭ alege nicĭ notarŭ din sînulŭ sĕu, ci şi acestŭ postŭ atâtŭ de adêncŭ tăiătorŭ în viéţă sĕ fiă nevoitŭ alŭ încredinţa unorŭ ómenĭ, carĭ nicĭ nu-i cunoscŭ limba.

Amŭ fi ridicatŭ cu toţii protestŭ în contra acestei candidărĭ nedrepte, însĕ de dinainte ni se spune de cătră pretorele, că nicĭ unŭ protestŭ acolo n'are locŭ şi nu-i ierţatŭ a da nicĭ prin unŭ gestŭ baremĭ semnŭ, cumcă nu-ţĭ place candidarea.[1])

Eră 4 gendarmĭ se aflau postaţĭ dinaintea casei comunale cu baionetele pe puscĭ, veḑĭ Dómne, în semnŭ că décă nu vremŭ noi, vrea pretorele sĕ fiă aşa şi nu altfelŭ.

Astfelŭ mai multŭ denumitŭ decâtŭ alesŭ se puse d-lŭ Eltetö de notarŭ alŭ cercului, pe lângă tóte că nu posede limba română, limba poporului, a căruia mâna dréptă ar trebui sĕ fiă elŭ ca notarŭ.

Aşa déră sórtea nóstră este hotărîtă ca sĕ fimŭ eloţĭ în vechiulŭ nostru pămêntŭ? Puţina libertate ce ne mai rĕmăsese ca trasă prin urechia acului a deşteptatŭ gelosia guvernanţilorŭ nostri actualĭ şi étă-i că încetulŭ cu încetulŭ nimicescŭ totŭ ce li se pare că mirósă a »libertate« pentru nemaghiarĭ. Grele ḑile amŭ ajunsŭ sub falşii liberalĭ!

Ausonia.

Năpradea, 30 Octomvre 1886.[2])

Prin influinţa şcólei bine-făcĕtóre amŭ ajunsŭ o parte din generaţiunea cea mai tênĕră a plugarilorŭ din Năprade, de scimŭ ceti şi scrie; ca cele învĕţate în şcólă sĕ nu le uitămŭ, cetimŭ „Gazeta Transilvaniei“, abonată de d-lŭ protopopŭ alŭ nostru Ioanŭ Chesely Dragomirŭ, pe care o cetimŭ în societate cu multă plăcere neîntreruptŭ în tóte Duminecile şi sĕrbătorile, aşa că acum, după îndelungată dedare, rarĭ cuvinte aflămŭ care sĕ nu le pricepemŭ.

In Nr. 219 alŭ „Gazetei« din luna curentă dămŭ peste unŭ articulŭ scrisŭ tocmai din Năprade şi subscrisŭ de „Sentinela“, nu ne trebuĭ sĕ ne gândimŭ multŭ, ca sĕ gâcimŭ: cine este autorulŭ? pentru că ne spusese mai nainte fiulŭ[3]) fostului aicĭ parochŭ şi protopopŭ că se pregătesce sĕ ne surprindă cu unŭ articulŭ în »Gazetă“. Cetindŭ cu atenţiune acelŭ articulŭ, din laudele, ce le încarcă pe tatălŭ sĕu, îndată am cunoscutŭ pe autorŭ, totdeodată ne-amŭ convinsŭ, că în ḑiare se vîrĕscŭ şi neadevĕrurĭ de unii corespondenţĭ.

Corespondentulŭ a ḑisŭ că pe comuna nóstră Năpradea o-a ajunsŭ o grea lovitură, şi că opincarii din sinceră inimă suspină pentru mórtea rĕposatului protopopŭ Stanciu, pentru că a făcutŭ marĭ treburĭ faţă cu parochia Năpradea. Acestea suntŭ laude nemeritate. Arĕte numai unŭ singurŭ coteţŭ făcutŭ la acea parochiă sub dênsulŭ! Meritele-i faţă cu parochia suntŭ: că îndată dupĕ intrarea sa în parochia Năpradea în anulŭ 1856, în urma unui serviciu celebratŭ în biserică, prin negligenţa lui s'a aprinsŭ biserica înăuntru şi a arsŭ; acesta e primulŭ meritŭ, pentru care potŭ suspina Năprădenii. După aceea amŭ reedificatŭ biserica cu spese de trei mii florenĭ, dér numai s'a şindilitŭ rarŭ ca o colniţă sĕ nu plouă, şi acum e perită şindila dupĕ 26 de anĭ. Indată ce s'a acoperitŭ biserica, rĕposatulŭ protopopŭ, fără nicĭ unŭ banŭ gata, s'a apucatŭ, împovărându-ne pe noi, sĕ-şĭ edifice casa parochială, cum ḑice ano-

---

[1]) Rĕu aţĭ făcutŭ, trebuia sĕ protestaţĭ energicŭ şi'n contra alegerei şi în contra volniciei pretorelui, chiar sciindŭ că resultatulŭ va fi nefavorabilŭ. — Red.

[2]) Corespondenţa de faţă era sĕ n'o publicămŭ, din causa personalităţilorŭ şi deselorŭ espresiunĭ nepoliticóse, de carej în corespondenţa „Sentinelei«, la care se rĕspunde, nu erau. Dér fiindŭ că nu voimŭ sĕ trecemŭ de parţialĭ, ci dorimŭ sĕ iésă adevĕrulŭ la lumină, amŭ ştersŭ acele espresiunĭ, lăsândŭ numai faptele ca sĕ putemŭ face posibilă publicarea ei, precum amŭ făcutŭ şi cu corespondenţele publicate sub titlulŭ »Intêmpinare“, totŭ în acéstă afacere. — Red.

[3]) Amŭ lăsatŭ anume sĕ apară acéstă bănuială, fiindŭ că Năprădenii pretindŭ a li se fi spusŭ chiar de dênsulŭ, că au sĕ fiă surprinşĭ. Suntŭ însĕ rĕi gâcitorĭ, când se légă de persóne neamestecate în cestiune şi încă cu atâta siguranţă“.—

FOILETONU.

Fratele Toma eremitulŭ.

Tablou psichologicŭ.

(După Nicolae Misasi: Novele din Colabria).

Şedea singurŭ la foculŭ pârâitorŭ cu vesele flacărĭ. Chilia afumată mai era luminată şi de o mică lampă atârnată la vatră. In chiliă sĕ găsia unŭ patŭ, sub patŭ o lădiţă de jumĕtate spartă, lângă estea o masă, unŭ blidarŭ cu trei blide şi unŭ urcioraşŭ de uleiu; de tavanŭ sta atârnatŭ unŭ coşuleţŭ, în care-şĭ păstra eremitulŭ pânea şi altele de ale mâncărei. Astea erau tóte mobilele lui, tótă căsnicia. Pe lângă vatră mai erau câteva scaune, de-o parte unŭ dulapŭ în forma unei băncĭ. De fumŭ erau negri păreţii şi bârnele erau îmbrăcate în paiangenĭ. In păretele din drépta sĕ deschidea o portiţă cătră bisericuţă, o sĕracă bisericuţă, cu altarŭ de lemuŭ, acoperitŭ cu o pânză albă, dér sfîşiată, cu două sfeşnice de lemnŭ poleitŭ şi o mare icónă a madonei înegrită, rósă de carĭ. Mai susŭ unŭ crucifix, înaintea crucifixului o candelă, a cărei flacără tremura, părea că sta sĕ se stingă.

Era singurŭ aicĭ, ghemuitŭ în unghiulŭ vetrei îşĭ întindea mânile fără carne spre flacărĭ. Haina tocită de lână şĭ-o ridicase până la genunchĭ şi desgolia astfelŭ piciórele-i slabe, icĭ şi colo umflate de frigŭ. Prin vêstmêntulŭ desfăcutŭ înainte, cum ilŭ pórtă Capuţinii, se ḑăria peptulŭ, şi cóstă de cóstă, acoperite de perĭ albĭ sburliţĭ. Capulŭ, în colórea bronzului, cu ochii afundaţĭ în orbită, umbriţĭ, acoperiţĭ cu pĕrŭ desŭ, lânosŭ, căruntŭ, ilŭ plecase pe peptŭ.

Afară ningea. O pânză albă sĕ aşternea pe platourile munţilorŭ calabricĭ. Câteodată fluera vêntulŭ printre braḑĭ şi scutura uşa chiliei, alteorĭ intra urlândŭ prin căminŭ. La urletulŭ vêntului bĕtrânulŭ se ghemuĭ şi mai multŭ în ungheriulŭ sĕu, în vreme ce foculŭ scânteia mai vioiu, ér flacăra lampei pâlpăia ca în agoniă.

Cam de vre-o douĕḑecĭ de anĭ trăia elŭ pe êştĭ munţĭ pustii. Véra mergea cu toiagulŭ de drumaşŭ, cu saculŭ pe umerĭ pe la ariile ómenilorŭ şi adeseorĭ se întorcea cu elŭ plinŭ de ştulei de păpuşoiu şi grăunţe. Il vedeai cutrierândŭ ţéra, mutŭ, cugetătorŭ, sprijinindu-se pe toiagŭ, se têra de icĭ până dincolo, dér orĭ unde ajungea băeţii iĭ eşiau veselĭ în cale. Ii erau tare dragĭ băeţii. De'i umpleau ţĕranii saculŭ le ḑicea „mulţămescŭ« şi mergea mai departe. Deseorĭ sta pe locŭ, sĕ desmierde pe copii, dér niciodată nu a pututŭ asculta flécurile mamelorŭ orĭ ale fetelorŭ.

Érna nu'lŭ mai vedea nime. Rĕmânea singurŭ la munte, în zăpadă. Călĕtorii, apucaţĭ de viforŭ pe acea înălţime, şciau, că în chilia lui găsescŭ unŭ sĕrăcăciosŭ, dér sigurŭ adăpostŭ. Eremitulŭ le da patulŭ sĕu şi petrecea nóptea la focŭ; de-aceea ilŭ şi iubeau ţĕranii de prin prejurŭ.

*

La ce gândia elŭ, ghemuitŭ la focŭ în acea viforósă nópte în Decemvrie? Ce cugeta elŭ, cu ochii ţintuiţĭ pe jarŭ, cu mânile întinse la focŭ, ce cugeta?...

Ce frumosŭ băiatŭ era elŭ odată! Odată, odată, când mama, după ce'i umplea coşuleţulŭ cu merinde, ilŭ spăla, ilŭ săruta pe fr nte şi'lŭ trimetea la scólă cu ceilalţĭ fraţĭ! Cum mai lărmuiau ei pe uliţĭ, ce greu îşĭ opréu rîsulŭ, când domnulŭ învĕţătorŭ le întorcea spatele cum rîdeau venindŭ acasă, şi ce bucuriă când de departe zăriau pe mama la feréstră aşteptândŭ! Ce frumóse vestminte le cosia mama la masă, unde ei învĕţau şi la lumina unei lampe! Şi apoi la cină ce mai veseliă pe eĭ, sunândŭ blidele, ce mai strigărĭ de bucuriă, când li le umplea cu zémă! Şi ce veseliă în serile de érnă, când mama le povestea poveştĭ frumóse, torcêndŭ la focŭ! Şi la Crăciunŭ, ce de luminĭ pe masă la mâncare, ce pânzătură albă, cum mai străluceau paharele, ce mai bogăţiă de bucate, cum mai pârăia foculŭ! Ér afară cădeau fulgĭ deşĭ de ḑăpadă şi urla vêntulŭ de médă-nópte dér lorŭ le era caldŭ şi şedeau la mésă, ardea foculŭ. Bunica bĕtrână şedea în capulŭ mesei în jilţulŭ ei, apoi

nimulŭ, unŭ edificiu pomposŭ, la care i-a şi pusŭ fundamentŭ, numai câtŭ n'a trăitŭ sĕ o vêḑă terminată. Totŭ periodulŭ de 10 anĭ dela 1856 până la 1866 pentru Năprădenĭ a fostŭ unŭ periodŭ de robiă, totŭ timpulŭ acela, totŭ cu căratulŭ de petri, lemne, nĕsipŭ, cu arderea varului, cărămiḑilorŭ şi cumpărarea materialului l'a consumatŭ. Tabloulŭ timpului aceluia pentru noi e de o memoriă tristă.

Era pe aci sĕ uitămŭ a spune, că fundamentulŭ edificiului parochialŭ intenţionatŭ s'a pusŭ la comanda rĕposatului protopopŭ Stanciu pe fundulŭ parochialŭ, pe o grădină cumpĕrată de sătenĭ mai timpuriu, însĕ prin conlucrarea companionului sĕu Ioanŭ Maiorŭ, rĕposatulŭ Stanciu la înfiinţarea cărţilorŭ funduare o trecù pe numele sĕu în protocolulŭ cărţii funduare 81 Nro. topogr. 210, va sĕ ḑică a voitŭ sĕ amăgéscă pe poporŭ, însĕ nu i-a ajutatŭ Dumneḑeu; apoi rĕmaşii lui o întabulară pe ḑi şi o îngreunară cu 1800 fi. v. a.

Se mai ḑice în corespondenţă, că la scola din Năprade a câştigatŭ unŭ fondŭ de 1200 fl., din alŭ cărui venitŭ s'a plătitŭ léfa docenţilorŭ, şi nu din repartiţiă, cum se întêmplă sub protopopulŭ actualŭ. In astă privinţă ne provocămŭ la acei învĕţătorĭ, carĭ au funcţionatŭ sub. rĕp. Stanciu, şi astăḑĭ trăiescŭ, precum: Vasiliu Popŭ, acum proprietarŭ în Notigŭ, Iosifŭ Maieranŭ, proprietarŭ în Cheudŭ, Grigorie Neamţu, proprietarŭ în Minteu Gherlei, sĕ spună dênşii, au nu din repartiţiă au fostŭ plătiţĭ? Şi apoi décă a fostŭ capitalŭ de 1200 fl., de acela a trebuitŭ sĕ scie şi Ven. Ordinariatŭ.

Ne plesnesce mai încolo în faţă cu acelŭ neadevĕrŭ, că pe timpulŭ rĕp. Stanciu avéu Năprădenii câte 8—24 boi, — când singurŭ unulŭ avé 6 boi, o parte câte 2 boi, 2 vacĭ, mulţimea căḑuse la sapă de lemnŭ. Ḑice mai încolo, că pe atuncĭ erau în Năprade 2—3 familii evreescĭ, şi acum s'au suitŭ la îngrozitorulŭ numĕrŭ de 15 familii. Adevĕrulŭ necontestabilŭ e, că atuncĭ erau 16 familii numĕrate, acum suntŭ 13 familii.

Mai vine Sentinela şi laudă pe Ioanŭ Maierŭ, fostulŭ notarŭ, pe care intr'o oră nefastă l'a importatŭ tatălŭ sĕu în Năprade de ajutorŭ la esploatarea nenorociţilorŭ Năprădenĭ sub firma de naţionalistŭ, acesta apoi a fostŭ o adevĕrată plagă pe Năprade; pe acesta îlŭ numesce »Sentinela« nepotŭ demnŭ alŭ istoricului „Petru Maiorŭ.« Acesta e neadevĕrŭ, dovada şi faptele lui contra Năprădenilorŭ, carĭ i-au datŭ pâne şi ospitalitate.

Totŭ Sentinela mai caracteriséză pe notarulŭ de acum Filipŭ Buzasi, ḑicêndŭ, că nu e Românŭ, că ne face atâta rĕu. Lucrulŭ stă din contră, că notarulŭ e umanŭ, blândŭ, îĭ place dreptatea şi ne scutesce de rele.

Astfelŭ stândŭ lucrulŭ, caută sĕ ne esprimămŭ mirarea: cu ce fariseismŭ ni se impunŭ de tutorĭ, făcĕtorĭ de bine şi apĕrătorĭ în contra acelui bărbatŭ, care numai bine, dér rĕu nicĭ când nu ni-a făcutŭ, ca şi cum amŭ fi surdo-muţĭ şi orbĭ, sĕ nu pricepemŭ cine ne face bine, şi cine ne face rĕu.

Cu altă ocasiune vomŭ da pe faţă şi alte rele. Acum încheiămŭ corespondenţa nóstră, ca rĕspunsŭ la laudele false şi neadevĕrurile anonimului, cu acea modestă rugare, că décă i-a succesŭ a le scóte în publicitate prin organulŭ pré stimatŭ alŭ d-vóstre, la care în viéţa lorŭ nu s'au prenumĕratŭ, sĕ binevoiţĭ a ne face şi nouĕ dreptate dândŭ locŭ dreptei nóstre constatărĭ.

Primesce pré stimate domnule Redactorŭ dela plugarii din Năprade, subscrişĭ cu mânile lorŭ, espresiunea respectului şi devotamentului nostru.

Năprade, 30 Octomvre 1886.

(Urméză iscăliturile a 11 plugarĭ şi corişţĭ bisericescĭ din Năprade, în presenţa notarului cercualŭ, a judelui comunalŭ şi a doi juraţĭ.)

Insciinţare.

Reuniunea femeilorŭ române pentru ajutorarea vĕduvelorŭ sĕrace îşĭ va ţinea adunarea sa generală anuală ordinariă Duminecă în 30 Noemvre 1886 la 3 óre p. m. în sala de desemnŭ din edificiulŭ scólelorŭ centrale ort. rom. cu programa următóre:

1. Raportulŭ generalŭ alŭ Comitetului şi alŭ cassei.
2. Alegerea şi constituirea noului comitetŭ pe unŭ nou periodŭ de 3 anĭ.
3. Propunerĭ eventuale.

La acéstă adunare se invită onoratele membre fundatóre, active şi sprijinitóre.

Braşovŭ, în 24 Noemvre 1886.

St. Iosifŭ actuarŭ. *Susana Mureşianu m. p.* presidintă.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

PESTA, 6 Decemvre. Camera deputaţilorŭ a votatŭ cu maioritate preponderantă indemnitatea.

BELGRADŬ, 6 Decemvre. Deputaţiunea bulgară a visitatŭ pe Garaşaninŭ. Aḑĭ va fi primită de regele. Probabilŭ că mâne va pleca la Pesta.

DIVERSE.

Necrologŭ. — Rebeca Deacŭ născută Eli, în numele sĕu, alŭ ficelorŭ sale Emilia vĕd. Mureşianu, Ana şi Cornelia vĕd. Surdu, precum şi în numele acelorŭ 5 nepoţĭ, cu inima frântă de durere aduce la cunoscinţa tuturorŭ consângenilorŭ şi cunoscuţilorŭ că prea iubitulŭ lorŭ soţŭ, tată şi moşŭ: *Ioanŭ Deacŭ*, protopopŭ gr. cath. alŭ S.-Sebeşului, după unŭ morbŭ greu şi îndelungatŭ şĭ-a datŭ nobilulŭ sĕu sufletŭ în mânile Creatorului la 3 Decemvre st. n. în etate de 76 anĭ. Osemintele defunctului s'au aşeḑatŭ spre eternă odihnă în cimiteriulŭ gr. cath. din S.-Sebeşŭ la 5 Decemvre.

Fiă-i ţĕrîna uşóră şi memoria eternă.

Resultatulŭ mergerei la circŭ. — O intêmplare forte hazliă istorisesce »Rumänischer Lloyd“ din Bucurescĭ cetitórelorŭ sale, făcêndŭ acésta din filantropiă diaristică în folosulŭ lorŭ d'a se feri. D-şóra Iuliana, fiica unei familii germane forte respectabile din Bucurescĭ, crescuse sub severa mână a părinţilorŭ ei cuminte, carĭ n'au găsitŭ necesarŭ sĕ-i facă copilului lorŭ, cu anulŭ alŭ 16-lea séu alŭ 17-lea alŭ etăţii, cunoscute tóte distracţiunile sociale. Ea aduse bărbatului ei în căsĕtoriă o inimă curată, care gusta cu cea mai adêncă recunoscinţă tóte plăcerile ce i se ofereau. Nu e mirare aşadérĕ, că bărbatulŭ ei profita adeseorĭ de ocasiune a admira cu farmecŭ încântătórea naivitate şi curata bucuriă a adoratei sale soţióre. Cam după şése sĕptĕmânĭ elŭ trebuì sĕ întreprindă o călĕtoriă de serviciu, care-lŭ ţinea mai multe ḑile departe de Bucurescĭ, şi aşa rugà pe Iuliana sĕ şéḑă în timpulŭ acesta la părinţii lui. Ea se învoì, căcĭ iubea pe socrii. Aceştia se culcau de vreme şi totŭ aşa făcea şi Iuliana, ca sĕ fiă ordine în casă. Intr'o séră, dupăce se culcase şi stinsese luminarea în odăiţa sa, nu putù adormi nicĭdecum. Luna îşĭ arunca tótă lumina prin perdelele ferestrei, aşa că era ca ḑiua în odăiţă. Şi ea gândea la multŭ iubitulŭ ei bărbatŭ. De s'ar întórce mai curêndŭ! Aḑĭ fù o sĕptĕmână de când au fostŭ împreună la circŭ — ea pentru prima dată! Admirabile lucrurĭ a vĕḑutŭ acolo! Indrăsneţĭ călăreţĭ şi călăreţe, gimnasticĭ, dér clovnii, carĭ cu o iuţélă maimuţéscă îşĭ punéu, peste capŭ, pe după gâtŭ când unŭ piciorŭ când pe celălaltŭ! Óre greu sĕ fiă acésta din urmă! Óre ea ar puté-o face! Venì la idea sĕ încerce. Jurŭ împrejurŭ era linişte adêncă, numai horcăitulŭ lui tata socru se auḑia din odaia laterală; ea singură, neobservată, nu puté găsi o mai potrivită ocasiune pentru esperimente gimnastice! Plapoma fù dată la o parte şi începù a încerca sĕ-şĭ pună piciorulŭ pe după gâtŭ. Lucrulŭ însĕ era mai greu decum creḑuse, căcĭ simţea durerĭ marĭ în încheiăturile piciorului. Din încercare s'apropia de ţînta propusă. Luna privea la acésta straniă scenă şi rîdea înfundată. Iulianei nu'i păsa de acésta şi căuta sĕ esecute astrêngêndu-şĭ tótă energia şi puterea. O opintire violentă făcù şi piciorulŭ şedea acum pe după gâtŭ. Dér în acelaşĭ momentŭ simţì o durere cumplită şi unŭ cârceiu ce o apucà mai că-i răpì simţirea. Incercà sĕ-şĭ dea josŭ piciorulŭ, dér tóte opintirile fură zadarnice. Iuliana gemea de durere şi nu vedea nicĭ o scăpare. Orologiulŭ din odaia laterală începù sĕ sune ca şi cum îşĭ bătea jocŭ de situaţiunea Iulianei, care avea piciorulŭ dreptŭ pe după gâtŭ, ér cu celŭ stângŭ arăta în lume, pe când mânile le ridicase spre cerŭ, rugându-se s'o scape din acésta cumplită séu neobicĭnuită posiţiune, care o făcea sĕ semene mai multŭ a caracatiţă, decâtŭ a făptură asemenea lui Dumneḑeu. Unŭ strigătŭ de durere scăpà de pe buzele ei, care făcù pe mama sócră sĕ sară din patŭ şi sĕ deschiḑă uşa. „Iuliano, ce-ţĭ este?“ o întrebà. „Ajutorŭ,“ rĕspunse nora, »morŭ!« Bĕtrâna femeiă sărì la patŭ. »Pentru numele ceriului, ce ţi s'a intêmplatŭ? Unde ţĭ-este capulŭ?« — »Aci,« i rĕspunse dintr'o regiune cu totulŭ neaşteptată; dér capulŭ nu l'a găsitŭ. Bĕtrână femeia bănuia o lovitură de dambla cu ornamente pe mărginĭ şi apropià luminarea. După o scurtă privire, deslegà nodulŭ gordianŭ şi noru-sa, care era obosită de mórte, îĭ spuse tótă intêmplarea. In urmă rîseră amêndouĕ, fiindŭ de acordŭ că astfelŭ de petrecerĭ gimnastice n'au nicĭ unŭ scopŭ.

* * *

Prepararea limbei de vacă. — Se fierbe o limbă în timpŭ de o óră şi pe urmă se pune sĕ se răcéscă şi se împănéză cu slănină tăvălită în cépă tocată, pĕtrunjelŭ, sare şi ardei. Apoi se pune din nou sĕ fiérbă cu erburĭ fine, cu fălii de slănină, de carne de vacă, de viţelŭ, de morcovĭ, cépă şi diverse aromate. Se adauge bulionŭ şi se lasă sĕ fiérbă încă patru óre, când apoi îĭ scóte pelea şi facĭ unŭ sosŭ de castraveţĭ muraţĭ şi tornĭ peste limbă. („Prunculŭ românŭ«.

* * *

Nihiliştii. — O cariolă poştală cu banĭ, mergêndŭ în nóptea dela 15 c. din Iekaterinodar spre staţia Kawkaskaia (în Caucazŭ) şi conţinea suma de 64,585 ruble, a fostŭ atacată de doi-spre-ḑece ómenĭ armaţĭ şi după o luptă crâncenă fù jefuită de totŭ ce conţinea. Vizitiulŭ şi unŭ conductorŭ au fosta omorîţĭ; alŭ doilea conductorŭ a rĕmasŭ rănitŭ în drumŭ. Tîlharii au lăsatŭ căruţa şi caii în câmpŭ şi s'au făcutŭ nevĕḑuţĭ. Conductorulŭ celŭ rănitŭ spune, că tâlharii au fostŭ ómenĭ tinerĭ, elegantŭ îmbrăcaţĭ şi vorbeau franţuzesce.

* * *

Neisbânda lui Succi. — Succi nu isbutesce în proiectulŭ sĕu d'a ajuna la Parisŭ. Comitetulŭ de supraveghere, care se formase, a voitŭ sĕ-i impue în interesulŭ sciinţei, ca sĕ dea din licórea cea verde unei persóne, care sĕ ajuneze deodată cu dênsulŭ, în scopulŭ d'a stabili că efectele acestei licóre »minunate« erau generale ér nu numai individuale. In lipsă de altŭ ajunătorŭ, comitetulŭ a cerutŭ sĕ facă esperienţă cu licórea verde asupra dobitócelorŭ. Succi refusândŭ, comitetulŭ s'a disolvatŭ. Mai în urmă, însĕ, Succi a isbutitŭ sĕ întrunéscă unŭ comitetŭ care se supravegheze ajunarea lui „fără nicĭ o condiţiune“. Elŭ a şi începutŭ de Lunea trecută esperienţa sa, deodată cu Simon la Bruxelles.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ **Dr. Aurel Mureşianu**

tata, apoi mama, apoi toţĭ copiii, ce 'şĭ primblau ochii cu poftă peste bucatele bune, ce aburiau pe masă, séu peste cele ce se făceau încă la vatră. Apoi se trăgeau clopotele, la slujba de diminéţă, toţĭ îngenunchiau sĕ se închine la bunulŭ Isusŭ; apoi ce mai sĕrutărĭ, ce îmbrăţoşerĭ, şi bunica bĕtrână îşĭ punea mânile ei slabe, tremurătóre pe capetele lorŭ îngenunchiândŭ, şi 'i binecuvênta.

La ce gândia sêrmanulŭ, ghemuitulŭ eremitŭ la focŭ, cu ochii ţintiţĭ pe jarŭ, cu mânile întinse la flacărĭ, în vreme ce afară cădea zăpada în fulgĭ deşĭ şi vêntulŭ urla printre vêrfurile braḑilorŭ!

Gândea la acea dragă de copilă, ce-o întâlnise odată în acele depărtate ḑile în drumŭ; elŭ o urmărise până la biserică; şi când se vĕḑură éră, şi'şĭ căutară 'n faţă, ea îi zîmbì. Şi elŭ o iubia, cum o iubia elŭ! Ce visurĭ! Se socotea născutŭ pentru dulcĭ şi vesele simţirĭ, născutŭ pentru familiă. Ḑiua ar fi lucratŭ, séra s'ar fi întorsŭ acasă: ea l'ar fi aşteptatŭ la feréstră, cu copilaşulŭ în braţe! Ce fericire! Dér într'o ḑi o urmărì altulŭ, frumosŭ şi îndrăsneţŭ, o iubì şi — ea îlŭ ascultà. Dómne! ce durere, ce mâniă, ce pizmă! Duşmanii se întêlnescŭ în têrgŭ, înşelatulŭ sĕ aruncă asupra rivalului, îlŭ rănesce; rudele rănitului alérgă, vine tatălŭ celuilaltŭ, apoi ceilalţĭ din femîliă; sĕ nasce bătae, tatălŭ e ucisŭ, feciorulŭ urmăritŭ fuge la munţĭ. Acolo aflà, că bunica bĕtrână murì de supĕrare, că mamă-sa vĕduvită a găsitŭ adăpostŭ la o rudeniă, că pe elŭ îlŭ caută dreptatea. Aşa rătăcì elŭ prin munţĭ, până ce dĕdù de astă chiliă, şi rugà pe moşnégulŭ eremitŭ de adăpostŭ. Murindŭ acesta, moştenì elŭ saculŭ şi chilia.

La astea gândia bĕtrânulŭ, ghemuitŭ pe vatră, cu mânile întinse la focŭ, cu ochii ţintuiţĭ pe jarŭ, pe când afară ningea cu fulgĭ deşĭ şi vêntulŭ urla printre vêrfurile braḑilorŭ.

*

Bătuse la uşă.

»Intră!“ strigà eremitulŭ.

Pe pragŭ sta unŭ bărbatŭ învăluitŭ în manta, după elŭ o femeă. Pe locşorulŭ dinaintea colibei steteau doi cai cu capetele plecate şi sforăiau în zăpadă.

»Dă-ne adăpostire „frate“ grăì bărbatulŭ, „ne-a apucatŭ viforulŭ, dă-ne adăpostire peste nópte«.

Fratele Toma se rĕdicà. Călĕtorulŭ îşĭ desfăcuse mantaua şi o 'ntinsese pe unŭ scaunŭ; apoi ii ajutà femeei, sĕ se desbrace de hainele ude. Elŭ era cam de vre-o cincĭ-ḑecĭ de anĭ, trupeşŭ, îndesatŭ, cu faţa plină, mulţămită; ea era mică, drăguţă, bine crescută şi, deşi mai de patru-ḑecĭ anĭ, încă frumósă.

„Şedeţĭ“, le ḑise fratele Toma, „eu voiu griji de cai“.

Elŭ merse afară. Bărbatulŭ şi femeea se aşeḑară pe ladă şi'şĭ încălḑiau la focŭ mânile îngheţate.

„Ne-amŭ fi prăpăditŭ, de nu ajungeamŭ la vreme aicĭ«, grăì bărbatulŭ, soţulŭ femeei.

Repede se întórse eremitulŭ, cu unŭ braţŭ de ramurĭ uscate, şi le aruncà în focŭ. Flacările se rădicau voiosŭ părăindŭ şi colorau păreţii chiliuţei şi vatra cu roşu.

„Caii au ovĕsŭ, paie şi stau la bunŭ locŭ sub coperişŭ; vouĕ nu vĕ potŭ da, decâtŭ o bucată de pâne şi slănină“.

„Nu, frate, nimicŭ nu-i pentru noi mai bunŭ, decât foculŭ ăsta“, îi rĕspunde bărbatulŭ.

Eremitulŭ se aşeḑà ér în unghiulŭ sĕu, se plecà peste flacărĭ, care ardeau mai vióie şi mai roşii. Când îşĭ rădicà capulŭ, ochii lui se întâlniră cu ai femeei. Elŭ se cutremurà, rĕmase nemişcatŭ şi se uita la ea. Femeea îşĭ sprijinise cótele pe genunchĭ, îşĭ întinsese mânile la focŭ şi 'şĭ rotia privirile prin casă.

»Sermanŭ omŭ«, vorbì ea, »aci sĕ stai singurŭ în mijloculŭ zăpeḑei!“

Ér sĕ cutremurà elŭ la auḑulŭ ăstui glasŭ, dér nu rĕspunse, se mai înghemuì în unghiulŭ sĕu, îşĭ întinse mânile la focŭ şi capulŭ şi'lŭ plecà pe pieptŭ.

(Va urma.)

Cursulŭ la bursa de Viena

din 6 Decemvre st. n. 1886.

Rentă de aurŭ 4%	106 50
Rentă de hârtiă 5%	94 75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	152.90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	100.80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	120 —
Bonurĭ rurale ungare	105.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.60
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.50
Bonurĭ rurale transilvane	104 70
Bonurĭ croato-slavone	105.50
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	124 25
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	126.50
Renta de hârtiă austriacă	84 15
Renta de arg. austr.	84 75
Renta de aurŭ austr.	114 90
Losurile din 1860	139.30
Acţiunile băncel austro-ungare	887.—
Act. băncel de creditŭ ung.	308.—
Act. băncel de creditŭ austr.	298.—
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.93
Napoleon-d'orĭ	9.97
Mărcĭ 100 împ. germ.	61.80
Londra 10 Livres sterlinge	126.20

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 22 Noemvre st. v. 1886.

	Cump.	vend.
Renta română (5%)	91½	92½
Renta rom. amort. (5%)	94—	95—
» convert. (6%)	85½	86¼
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	32—	35—
Credit fonc. rural (7%)	103—	104¼
» „ „ (5%)	87¼	87¾
» » urban (7%)	101½	102¼
» » » (6%)	93½	94¼
» » » (5%)	84½	85—
Banca naţională a României 500 Lei	1020	1040
Ac. de asig. Dacia-Rom.	267	269
« » » Naţională	206	208
Aurŭ contra bilete de bancă	17.50	18.—
Bancnote austriace contra aurŭ.	2.02—	2.03

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 7 Decemvre st. n. 1886.

	Cump.	Vend.
Bancnote romănescĭ	8.42	8.44
Argint romănesc	8.40	8.42
Napoleon-d'orĭ	9.94	9.97
Lire turcescĭ	11.27	11.30
Imperialĭ	10.27	10.30
Galbenĭ	5.91	5.93
Scrisurile fonc. »Albina»	100.50	101.50
Ruble Rusescĭ	117.—	118.—
Discontulŭ	7—10% pe anŭ.	

Nr. 1362/1886.
a. f. sc. c. d.

Esarendare.

Pănă în 10 Decemvre a anului curentŭ se primescŭ oferte în scrisŭ provědute cu vadiulŭ de 10% a arendei de unŭ anŭ, timbrate şi sigilate, pentru darea în arendă la celŭ ce va îmbia mai multŭ a următórelorŭ case de óspeţĭ, pe timpŭ de cincĭ anĭ, începêndŭ din 1 Ianuariu 1887 la miadă nóptе pănă în 31 Decemvre 1891 la miadă nópte şi anume:

1. Ospetăria din Năsĕudŭ, cu arêndă de 400 fl. pe anŭ ca preţŭ de strigare.
2. Cea din Rocna-vechiă cu 300 fl. v. a. arendă pe anŭ ca preţŭ de strigare.
3. Cea dela Anieşŭ (Dombhát) cu 250 fl. arendă pe anŭ.
4. Din Borgo-Prundŭ cu 150 fl. v. a. pe anŭ.
5. In Tihuţa cu 60 fl. v. a. pe anŭ.
6. In Măgura Calului cu arêndă de 100 fl. v. a. pe anŭ.

Intreprindĕtorii ce cumva s'ar oferi, vorŭ primi informaţiunĭ mai cu deamĕruntulŭ aicĭ în cancelariă pănă în 10 Dec. 1886 la 6 óre séra.

Oferteie ce vorŭ întra mai târdiu sĕ vorŭ înapoia necons'derate.

Din şedinţa comisiunei administrătóre de fondurile scolastice centralĭ din districtulŭ:

Năsĕudŭ, 18 Novembre 1886.

Preşed.: **Ionŭ Ciocanŭ.** Secret.: **Ioachimŭ Mureşianu.**

Láttam:

Beszterczen, 1886 évi November hó 28 án. 2—3

Br. Bánffy Dezső s. k. főispán, királyi biztos.

Abonamente la Gazeta Transilvaniei

se potŭ face cu începerea dale 1 şi 15 ale fiecărei lunĭ, mai uşorŭ prin mandate postale.

Adresele ne rugămŭ a ni se trimite esactŭ arătându-se şi posta ultimă.

PREŢULŬ ABONAMENTULUI ESTE:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei luni	3 fl. —
„ şése lunĭ	6 fl. —
„ unú anŭ	12 fl. —

Pentru România şi străinătate.

pe trei lunĭ	10 francĭ
„ şése lunĭ	20 „
„ unŭ anŭ	40 „

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei."

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela I Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	—	7.30
Predealŭ (	—	—	—	1.14
Predealŭ (	—	—	—	—
Timişŭ	—	—	—	1.45
Braşovŭ (	—	—	—	—
Braşovŭ (	7.47	—	4.16	2.32
Feldióra	8.24	—	5.02	—
Apatia	8 51	—	5 43	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Haşfaleu	11.03	—	8.52	—
Sighişóra (	11.29	—	9.19	—
Sighişóra (	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12 00	—	10.16	—
Mediaşŭ	12.29	—	10.57	—
Copsa mică	12.44	—	11.19 / 11.31	—
Micăsasa	1.05	—	11.52	—
Blaşiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12,48	—
Teiuşŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2.18	—
Vinţulŭ de susŭ	3.01	—	2.48	—
Uióra	3.08	—	2 56	—
Cucerdea	3.14	—	3 64	—
Ghirisŭ	3.53	—	4 51	—
Apahida	5.10	—	5.28	—
Cluşiu (	5.30	—	5 56	—
Cluşiu (	—	6 03	—	8.00
Nedeşdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.02
Aghirişŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	--	10.51
Ciucia	—	7.43	—	12 16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mező-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velinţe	—	—	—	3.54
Oradia-mare (	—	9.13	—	4.05
Oradia-mare (	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1.23	7.28
Szolnok	—	12.20	3.24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena (	—	—	2.15	—
Viena (	—	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	--
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11.05	3.58	7.38	9.34	11.40
P. Ladány	2 02	5.28	5 40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	1.38	—
Várad-Velencze	—	—	9.24	2.06	.
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.41	2 17	—
Mezö-Telegd	—	7.33	10.19	2.40	—
Rév	—	8.04	11.38	3.24	—
Bratca	—	—	12.18	3.47	—
Bucia	—	—	12.54	4.07	—
Ciucia	—	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.11	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.34	—
Aghiriş	—	—	4.15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4.36	6.07	—
Nedeşdu	—	—	4.58	6.24	--
Cluşiu (	—	10.28	5.26	6.43	--
Cluşiu (	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriş	12 30	—	—	—	9.06
Cucerdea (	1.01	—	—	—	9.53
Cucerdea (	1 06	—	—	—	10.—
Uióra	1.13	—	—	—	10.09
Vinţulŭ de susŭ	1.20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1.41	—	—	—	10.48
Teiuşŭ	2.00	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2.35	—	—	—	12.12
Blaşŭ	2.48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copşa mic	3 36	—	—	—	1.32
Mediaşŭ	4.00	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.35	—	--	—	3.03
Sigişóra	5.12	—	—	—	3.49
Haşfaleu	5.37	—	—	—	4.28
Homorod	7.02	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldióra	8.41	—	—	—	8.25
Braşovŭ (	9.21	—	—	—	9.15
Braşovŭ (	—	—	1.55	—	—
Timişŭ	—	—	2.53	—	—
Predealŭ (	—	—	—	—	--
Predealŭ (	—	—	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.39	—	3.14
Vinţulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Şibotŭ	12.52	—	4.50
Orăştia	1.01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5.47
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborşin	5.30	—	8.46
Bĕrzova	5.56	—	9.33
Conopŭ	6.27	—	9.53
Radna-Lipova	6.47	—	10.27
Paulişŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovaţŭ	7.59	—	11.25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok (	8.42	—	4 52
Szolnok (	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok (	11.20	12.41	—
Szolnok (	4 10	5.45	—
Aradŭ	4 30	6.—	7.04
Glogovaţŭ	4 43	6.13	7.22
Gyorok	5 07	6.38	7.58
Paulişŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5.41	7.10	8 36
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bêrzova	6.28	7.55	—
Soborşin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8 55	9. 8	—
Branicĭca	9 19	10.17	—
Deva	9.51	10.42	--
Simeria (Piski)	10.35	11 07	—
Orăştiă	11.11	11.37	—
Şibotŭ	11.43	12.—	—
Vinţulŭ de josŭ	12 18	12.29	--
Alba-Iulia	12.36	12.46	—
Teiuşŭ	1.29	1.41	—

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timişóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2.42
Streiu	11.58	—	3.25
Haţegŭ	12.46	—	4 16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Baniţa	3.05	—	6.40
Petroşenĭ	3.37	—	7.12

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroşenĭ	10 07	—	6.10
Baniţa	10 48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7 37
Pui	12.05	—	8.20
Haţegŭ	12.42	—	9.01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1 53	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ.